

Αθήνα, 13/05/2020

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
Συνάντηση του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού
Χαρακτήρα

Την Τρίτη 12/5/2020 πραγματοποιήθηκε συνάντηση αντιπροσωπείας του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ με αντιπροσωπεία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, αποτελούμενη από τον Πρόεδρο, ένα τακτικό μέλος, των προϊστάμενο του τμήματος επικοινωνίας και έναν ειδικό επιστήμονα-ελεγκτή, για να συζητηθεί η τροπολογία που επιτρέπει τη ζωντανή μετάδοση των μαθημάτων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, για να αντιληφθεί κανείς τη σπουδαιότητα της προστασίας προσωπικών δεδομένων, έχει η διαδικασία μέσω της οποίας διεξήχθη η συζήτηση. Όπως ζήτησε η ΑΠΔΠΧ πήγαν τρία μέλη του ΔΣ της ΟΛΜΕ στα γραφεία της. Με έκπληξη διαπιστώσαμε ότι τα μέλη της αντιπροσωπείας της Αρχής δεν ήταν παρόντα, αλλά η επικοινωνία μαζί τους έγινε με τηλεδιάσκεψη μέσω υπολογιστή που χειριζόταν υπάλληλος της Αρχής. Όταν ρωτήσαμε για ποιο λόγο τα μέλη της ΟΛΜΕ έπρεπε να μεταβούν στα γραφεία της ΑΠΔΠΧ και δεν μας είπαν να μπούμε κι εμείς από τους υπολογιστές μας στην τηλεδιάσκεψη, μας εξηγήθηκε ότι η διαδικασία αυτή ακολουθήθηκε για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων...

Με δεδομένη τη δήλωση της υπουργού Παιδείας στη Βουλή ότι υπήρξε διαβούλευση στην οποία η ΑΠΔΠΧ ενέκρινε την κατατεθείσα τροπολογία αλλά και την εκ των υστέρων δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου, κ. Πέτσα, ότι υπάρχει έγγραφη έγκριση της ΑΠΔΠΧ η πρώτη ερώτηση που θέσαμε στα μέλη της Αρχής ήταν αν αληθεύει ότι υπάρχει σχετική έγκριση. Επισημάναμε πόση εντύπωση μας έκαναν οι εν λόγω δηλώσεις, όταν ξέρουμε ότι σύμφωνα με τις οδηγίες της Αρχής απαγορεύεται ρητά όχι μόνο η βιντεοσκόπηση σχολικών χώρων, ειδικά εν ώρα λειτουργίας του σχολείου και η ανάρτηση σχολικών φωτογραφιών που περιέχουν πρόσωπα μαθητών, χωρίς έγγραφη συγκατάθεση των γονέων, αλλά ακόμα και η ανάρτηση των αποτελεσμάτων των πανελλαδικών εξετάσεων με ονοματεπώνυμα μαθητών.

Η απάντηση που δόθηκε ήταν ότι **δεν υπάρχει έγγραφη έγκριση από την ΑΠΔΠΧ**, καθώς για να υπάρξει οποιαδήποτε έγγραφη γνωμοδότηση θα πρέπει να δουν πρώτα τόσο την Υ.Α. όσο και την εκτίμηση αντικτύπου, η οποία υποχρεωτικά προηγείται της Υ.Α.. Υπήρξε επικοινωνία μεταξύ ΑΠΔΠΧ και ΥΠΑΙΘ, μόνο προκειμένου να δοθούν κατευθύνσεις από την Αρχή ως προς την τεχνική διατύπωση της διάταξης. Στην επικοινωνία αυτή η Αρχή επεσήμανε ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί κάτι τέτοιο χωρίς προηγουμένως να έχει τουλάχιστον συνταχθεί και εκτιμηθεί μελέτη αντικτύπου και να έχει οριστεί υπεύθυνος επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (που δεν μπορεί να είναι εκπαιδευτικός) και έτσι τα δύο αυτά προαπαιτούμενα συμπεριλήφθηκαν στην τροπολογία. **Σε καμία περίπτωση, όπως μας τόνισαν επανειλημμένως, δεν έδωσαν εκ των προτέρων και εν λευκώ συγκατάθεση.**

Στη συνέχεια και αφού τονίσαμε ότι πρόκειται για προσωπικά δεδομένα ανήλικων μαθητών και αναφέραμε περιπτώσεις βιντεοσκόπησης και ανάρτησης στο διαδίκτυο περιστατικών που έλαβαν χώρα σε σχολικούς χώρους και επέφεραν διαδικτυακό bullying, παιδαγωγικές επιφυλάξεις που προκύπτουν από πιθανή καταγραφή και επεξεργασία και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ευαίσθητες ομάδες, όπως μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες

και ειδικές ανάγκες, ρωτήσαμε πώς διασφαλίζεται τεχνικά και νομικά ότι δε θα υπάρξει καμία κακόβουλη καταγραφή από οποιονδήποτε.

Απάντησαν ότι κίνδυνοι όπως αυτός πρέπει να αναφέρονται στην εκτίμηση αντικτύπου και να διασφαλίζονται ρητώς οι τρόποι εξάλειψής τους από την Υ.Α. που θα ακολουθήσει. Ξανατόνισαν ότι, μέχρι να συμβούν αυτά, **καμία καταγραφή δεν είναι σύννομη και σε περίπτωση τέτοιας παραβίασης προσωπικών δεδομένων προβλέπονται πολύ αυστηρές κυρώσεις**. Μας ενημέρωσαν ακόμα ότι σύμφωνα με τον Γενικό Κανόνα Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) το ΥΠΑΙΘ είναι υποχρεωμένο να καλέσει σε διαβούλευση τους φορείς που εκπροσωπούν τους εμπλεκόμενους (ομοσπονδίες εκπαιδευτικών, γονείς μαθητών).

Ρωτήσαμε αν η διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου θα έπρεπε να προηγηθεί και της νομοθέτησης και όχι μόνο της Υ.Α., σύμφωνα με το άρθρο 35 του ΓΚΠΔ και του άρθρου 65 του ν.4624/19.

Η απάντηση ήταν ότι αυτό ισχύει, αλλά όσα νομοθετήθηκαν είναι πολύ γενικά και ότι σε κάθε περίπτωση η εκτίμηση αντικτύπου πρέπει να προηγηθεί της εφαρμογής του.

Ρωτήσαμε, εφόσον όσα νομοθετήθηκαν είναι πολύ γενικά, γιατί δεν εφαρμόζεται η νομολογία του ΣτΕ (σκέψη 6 της απόφασης 235/2012), σύμφωνα με την οποία τέτοιες ρυθμίσεις, όταν δεν είναι σαφώς ορισμένο το πλαίσιο στο νόμο, μπορούν να γίνουν μόνο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά στη συγκεκριμένη τροπολογία προβλέπεται να ρυθμιστούν με Υ.Α.. Ταυτόχρονα, στο Άρθρο 9Α του Συντάγματος αναφέρεται ρητά «...όπως ορίζει ο νόμος» και όχι μία Υ.Α.

Απάντησαν ότι νομικά όντως ισχύει αυτό, αλλά για τέτοια ζητήματα πρέπει να απευθυνθούμε σε συνταγματολόγους και στο ΣτΕ.

Όσον αφορά στην επίκληση του δημοσίου συμφέροντος στην τροπολογία, τονίσαμε ότι για να αναιρεθεί νόμος με αυτήν την αιτιολογία πρέπει το δημόσιο συμφέρον που προκύπτει από την αναίρεση αυτή να αξιολογηθεί στοιχειοθετημένα ως σημαντικότερο από όσα ο υπό αναίρεση νόμος προστατεύει και ορίζει. Πώς στοιχειοθετείται λοιπόν ότι η ζωντανή μετάδοση του μαθήματος, ώστε να παρασχεθεί εκπαίδευση στους μαθητές που απουσιάζουν, μπορεί να αξιολογηθεί ως σημαντικότερη από τα κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα 1,3 εκ. μαθητών και 170χιλ εκπαιδευτικών, όταν μάλιστα μιλάμε για μαθήματα 10 επί της ουσίας ημερών, κατά τα οποία λόγω της καταγραφής, καταστρατηγούνται ρητώς οι σκοποί της εκπαίδευσης τόσο για τους παρόντες όσο και για τους απόντες μαθητές, όπως αυτοί προβλέπονται στον ν.1566/85, που αποτελεί εκτελεστικό νόμο του άρθρου 16 του Συντάγματος;

Η απάντηση ήταν ότι **η εκτίμηση για το αν μπορεί να επικαλείται η υπουργός Παιδείας δημόσιο συμφέρον που επικαλύπτει την αξία των εν λόγω ατομικών δικαιωμάτων, μπορεί να γίνει όταν συνταχθεί η εκτίμηση αντικτύπου**, στην οποία θα πρέπει αναφέρονται ρητά οι κίνδυνοι περιορισμού της προστασίας προσωπικών δικαιωμάτων.

Δεδομένου, ότι κατά την εγγραφή των μαθητών στο ΠΣΔ για να συμμετάσχουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ζητείτο η συγκατάθεση του γονέα από την ίδια την πλατφόρμα, ρωτήσαμε αν είναι εφικτή η υλοποίηση της τροπολογίας χωρίς την έγγραφη συγκατάθεση των κηδεμόνων.

Η απάντηση ήταν ότι προφανώς αν ο κηδεμόνας δε συναινεί το παιδί του δε μπορεί να εκτίθεται.

Η τελευταία ερώτηση αφορούσε στο άρθρο 22 παρ.1 του Συντάγματος που κατοχυρώνει το δικαίωμα στην εργασία. Η χρήση καμερών στον χώρο εργασίας έχει κριθεί ανεκτή συνταγματικώς από την ΑΑΠΔΠΧ μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, συντρεχόντων και εξαιρετικών λόγων δημοσίου συμφέροντος, αναγόμενων ιδίως σε ζητήματα ασφάλειας. Ρωτήσαμε, λοιπόν, ποιο είναι το ζήτημα ασφάλειας στην ρύθμιση του ΥΠΑΙΘ που θα μπορούσε να επιτρέψει την καταγραφή εργαζομένων εν ώρα εργασίας.

Απάντησαν ότι όντως μόνο σε τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να υπάρξει χρήση καμερών σε χώρο εργασίας και μένει να δούμε αν στην εκτίμηση αντικτύπου θα τεθεί τέτοια αιτιολόγηση.

Με το τέλος της συζήτησης, μας τόνισαν ξανά ότι δεν έχουν δώσει καμία εκ των προτέρων και εν λευκώ συγκατάθεση στο ΥΠΑΙΘ και ότι κατόπιν της διενέργειας της

εκτίμησης αντικτύπου και της έκδοσης της ΥΑ θα είναι σε θέση να γνωμοδοτήσουν αν μπορεί να δικαιολογηθεί η νομοθέτηση αυτή στο πλαίσιο της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας μόνο σε περιπτώσεις επιδημικών νόσων και πάντοτε υπό την προϋπόθεση της διασφάλισης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ατόμων που εμπλέκονται. Μας ενημέρωσαν ακόμα ότι, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, αν στην εκτίμηση αντικτύπου προκύψει ότι η εν λόγω επεξεργασία θα προκαλούσε υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας (ΥΠΑΙΘ) οφείλει να ζητήσει τη γνώμη της Αρχής πριν από την έναρξη της επεξεργασίας.

Για μία ακόμη φορά αποδεικνύεται η έλλειψη σοβαρού σχεδιασμού από το ΥΠΑΙΘ. Εν αναμονή της εκτίμησης αντικτύπου και της σχετικής Υ.Α., δηλώνουμε ξεκάθαρα ότι το ΔΣ της ΟΛΜΕ θα προστατέψει τα συνταγματικά κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα των μαθητών και των εκπαιδευτικών και θα διαφυλάξει την εκπαιδευτική διαδικασία και τον παιδαγωγικό ρόλο των εκπαιδευτικών, με κάθε ενδεδειγμένο τρόπο.

Κανείς/καμία εκπαιδευτικός δε θα εφαρμόσει την απαράδεκτη αυτή ρύθμιση του ΥΠΑΙΘ.

Σε όσους τολμήσουν να ασκήσουν πιέσεις σε συναδέλφους για να την υλοποιήσουν θυμίζουμε ότι η ζωντανή μετάδοση του μαθήματος, ειδικά χωρίς εκτίμηση αντικτύπου και ΥΑ, είναι προδήλως παράνομη και επισύρονται βαριές κυρώσεις στους παραβάτες.

Για το ΔΣ

Ο Πρόεδρος
Θεόδωρος Τσούχλος

Ο Γεν. Γραμματέας
Ευάγγελος Μπουντουλούλης

ΕΙΣΟΥΧΟΣ